

PATVIRTINTA

Akmenės rajono savivaldybės kultūros centro direktoriaus
2021 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. V-14

AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS CENTRO VIDAUS KONTROLĖS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Akmenės rajono savivaldybės kultūros centro (toliau – Centro) vidaus kontrolės tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas) detalizuojamas Centro vidaus kontrolės politikos turinys, įvardijami vidaus kontrolės tikslai, dalyviai ir reglamentuojama informacijos apie vidaus kontrolės įgyvendinimą Centre teikimo tvarka.

2. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos vidaus audito įstatyme (toliau – Įstatymas) Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme ir Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme.

II SKYRIUS VIDAUS KONTROLĖS POLITIKA

3. Vidaus kontrolės politika nustatoma atsižvelgiant į Įstatyme ir Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsataytumu Nr. 1K-195, nustatytus reikalavimus vidaus kontrolė politikai. Vidaus kontrolės politika nuolat tobulinama atsižvelgiant į Centro veiklos ypatumus ir pritaikant vidaus kontrolės politiką Centrui. Rizika valdoma, nustatant jos veiksnius ir parenkant vidaus kontrolės priemones jiems valdyti.

4. Atsižvelgiant į nuolat kintančias Centro veiklos sąlygas ir aplinką, rizikos valdymas atliekamas nuolat. Dėl šios priežasties vidaus kontrolės politikos turinys nuolat peržiūrimas ir atnaujinimas.

III SKYRIUS VIDAUS KONTROLĖ

PIRMASIS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS TIKSLAI IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

5. Centro vadovas, siekdamas veiklos planavimo dokumentuose numatytų tikslų kuria vidaus kontrolę pagal vidaus kontrolės tikslus, nustatytus Įstatyme.

6. Centro vidaus kontrolės pagrindiniai tikslai yra užtikrinti, kad:

6.1. Centro veikla būtų vykdoma įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka pagal patvirtintus strateginius metinius veiklos planus, programas bei procedūras;

6.2. Centro turtas būtų apsaugotas nuo sukčiavimo, išvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ar kitų neteisėtų veiklų;

6.3. Centras vykdydamas veiklą, laikytųsi patikimo finansų valdymo principo, grindžiamo:

6.3.1. ekonomiskumu, kuris suprantamas kaip minimalus išteklių panaudojimas užtikrinant vykdomos veiklos kokybę;

6.3.2. efektyvumu, kuris suprantamas kaip geriausias naudojamų išteklių ir vykdomos veiklos (kiekio, kokybės ir laiko požiūriu) santykis;

6.3.3. rezultatyvumu, kuris suprantamas kaip nustatytų veiklos tikslų ir planuotų rezultatų pasiekimo lygis;

6.4. informacija apie Centro finansinę ir kitą veiklą būtų patikima, aktuali, išsami, teisinga ir pateikiama teisės aktų nustatyta tvarka.

6.5. Siekiant vidaus kontrolės tikslų, kuriama ir užtikrinama veiksminga Centro vidaus kontrolė, kurios dalis yra finansų kontrolė. Finansų kontrolė Centre atliekama vadovaujantis Centro vadovo patvirtintomis finansų kontrolės taisyklėmis, reglamentuojančiomis finansų kontrolės organizavimą Centre ir finansų kontrolę atliekančių darbuotojų pareigas ir atsakomybę, laikantis tokio nuoseklumo:

6.6. išankstinė finansų kontrolė, kurios paskirtis – priimant arba atmetant sprendimus, susijusius su turto panaudojimu, prieš juos tvirtinant Centro vadovui. Išankstinės finansų kontrolės funkcija turi būti atskirta nuo sprendimų iniciavimų ir vykdymų;

6.7. einamoji finansų kontrolė, kurios paskirtis – užtikrinti, kad tinkamai ir laiku būtų vykdomi Centro priimti sprendimai dėl turto panaudojimo;

6.8. paskesnė finansų kontrolė, kurios paskirtis – nustatyti, kaip yra įvykdyti Centro priimti sprendimai dėl turto panaudojimo.

6.9. Su apskaitos sistema susijusi vidaus kontrolės siekia:

6.9.1. kad ūkinės operacijos būtų atliekamos pagal bendrą ar konkretų vadovybės įgaliojimą;

6.9.2. kad visos ūkinės operacijos ir kiti įvykiai būtų tiksliai registruojami, pateikiant teisingas sumas atitinkamose laikotarpio sąskaitose, kad būtų galima parengti finansinę atskaitomybę pagal galiojančius teisės aktus;

6.9.3. kad dokumentuose užregistruotas turtas reguliariai būtų lyginamas su egzistuojančiu turtu ir radus skirtumų, būtų imamasi atitinkamų veiksmų;

6.9.4. Kad piniginių lėšų apskaitoje visos piniginės lėšos ne grynaisiais ir grynaisiais pinigais būtų apskaitytos, kasos pinigų likutis vieną kartą per mėnesį būtų sutikrintas su kasos knygos likučiu, gali būti atliekami iš anksto neskelbti kasos patikrinimai, atliekamas banko išrašų ir apskaitos registrų sutikrinimas. Visi dokumentai būtų patikrinami prieš atliekant mokėjimą, o išmokamos sumos atitiktų patvirtintas.

7. Vidaus kontrolė Centre įgyvendinama atsižvelgiant į Centro veiklos ypatumus, kuriuos lemia jos organizacinė struktūra, rizika, veiklos aplinka, sudėtingumas, veiklos sritis ir kiti ypatumai, laikantis vidaus kontrolės principų, apimant vidaus kontrolės elementus, nustatant Centro vadovo, vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų ir vidaus auditorių pareigas, integruojant vidaus kontrolę į Centro veiklą reglamentuojančius teisės aktus bei Centro vadovo įsakymus, nustatytas vidaus tvarkos taisykles, instrukcijas ir kitus vidaus kontrolės sistemos dokumentus, kurie atsižvelgiant į pokyčius ir nuolat tobulinant ir keičiant vidaus kontrolę periodiškai peržiūrimi ir aktualizuojami.

ANTRASIS SKIRSNIS

VIDAUS KONTROLĖS PRINCIPAI

8. Vidaus kontrolė įgyvendinama laikantis šių principų:

8.1. tinkamumo – vidaus kontrolė pirmiausia turi būti įgyvendinama tose Centro veiklos srityse, kuriuose su didžiausia rizika susiduriama;

8.2. efektyvumo – vidaus kontrolės įgyvendinimo sąnaudos neturi viršyti dėl atliekamos vidaus kontrolės gaunamos naudos;

8.3. rezultatyvumo – turi būti pasiekti vidaus kontrolės tikslai;

8.4. optimalumo – vidaus kontrolė turi būti proporcinga rizikai ir neperteklinė;

8.5. dinamiškumo – vidaus kontrolė turi būti nuolat tobulinama atsižvelgiant į pasikeitusias įstaigos veiklos sąlygas;

8.6. nenutrūkstamo funkcionavimo – vidaus kontrolė turi būti įgyvendinama nuolat.

TREČIASIS SKIRSNIS

VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA

9. Vidaus kontrolė reglamentuojama nustatant Centro tikslus, organizacinę struktūrą, veiklos sritis ir procedūras (struktūrinėse schemose, politikose, tvarkų aprašuose, taisyklėse ir kituose dokumentuose).

10. vidaus kontrolės sistemą sudaro penki tarpusavyje susiję elementai:

10.1. kontrolės aplinka, kuri apima organizacinę struktūrą (detalizuojamą pareigybių sąrašą, Centro nuostatuose ir darbuotojų pareigybių aprašymuose), komandos profesionalumą, kompetenciją personalo valdymo politiką, profesinio elgesio principus ir taisykles, viešųjų ir privačių interesų konflikto vengimą. Tai aplinka, kurioje vyksta visa Centro veikla ir darbuotojai įgyvendina savo pareigas ir kurioje turi funkcionuoti Centro vidaus kontrolės sistema. Kontrolės aplinka yra visos vidaus kontrolės sistemos pagrindas;

10.2. rizikos vertinimas, kuris apima rizikos veiksnių galinčių neigiamai paveikti Centro nustatytų tikslų pasiekimą, įvardijimą ir jų įvertinimą;

10.3. kontrolės veikla, kuria siekiama sumažinti neigiamą rizikos veiksnių poveikį Centre ir kuri apima įgaliojimų, leidimų suteikimą, funkcijų atskirimą, prieigos prie įstaigos turto ir dokumentų kontrolę, veiklos ir rezultatų peržiūrą, veiklos priežiūrą ir kitų nustatytų reikalavimų laikymąsi;

10.4. informavimas ir komunikacija, kuris apima aktualios, išsamios, patikimos ir teisingos informacijos (finansinių ataskaitų rinkinio, biudžeto, darbuotojų darbo užmokesčio) gavimą ir teikimą laiku vidaus ir išorės informacijos vartotojams;

10.5. stebėseną apibūdinamą, kaip nuolatinis ir (arba) periodinis stebėjimas ir vertinimas, kurio metu analizuojama ar Centro veikla atitinka veiklos strategiją, ar vidaus kontrolė Centre atitinka jai keliamus reikalavimus ir pasikeitusias Centro veiklos sąlygas.

11. Cento vadovas turi užtikrinti, kad darbuotojai turėtų tinkamą kvalifikaciją, pakankamai patirties ir reikiamų įgūdžių savo pareigoms atlikti. Jis turi sudaryti sąlygas Centro darbuotojams kelti kvalifikaciją, mokytis. Vadovas ir darbuotojai turi būti tokios kompetencijos, kad galėtų suprasti vidaus kontrolės

organizavimo įgyvendinimo ir tobulinimo svarbą, nes kiekvienas Centro darbuotojas dalyvauja vidaus kontrolės veikloje ir jos kūrime, turėdamas nustatytas pareigas ir atsakomybę.

12. Centro vadovas turi užtikrinti, kad būtų tinkamas darbuotojų funkcijų atskirimas t.y. turi būti vengiama interesų konfliktų. Turi būti užtikrinta, kad bus atskiras teisių atlikti finansines ir ūkines operacijas suteikimas, jų vykdymas, įtraukimas į apskaitą ir informacijos apie įvykusias finansines ir ūkines operacijas saugojimas, taip pat kompiuterizuotų informacinių sistemų administravimas ir ūkinių operacijų registravimas kompiuterizuotose informacinėse sistemose, užduočių vykdymo kontrolė ir jų įvykdymo kontrolė ir kt. Šios funkcijos turi būti atskirtos. Turėtų būti nustatytos veiklos sritys, kuriose gali kilti interesų konfliktų, jų skaičius sumažintas iki minimumo. Kiekvieno darbuotojo užduotis turi būti aiški, logiška, o teisės, pareigos ir atsakomybė aptartos, suderintos ir nurodytos jo pareigybės aprašyme.

13. Funkcijų atskirimo galimybės tiesiogiai priklauso nuo Centro dydžio ir veiklos pobūdžio. Centre daugiau kontrolės ir funkcijų atlieka vadovas (peržiūrėdamas atskaitas, patikrina pasirinktų ūkinių operacijų pagrindimą apskaitos ir kitais dokumentais).

14. Centro vadovas turi užtikrinti, kad būtų nustatyta aiški Centro organizacinė ir valdymo struktūra su horizontaliais ir vertikaliais informavimo ir atskaitomybės ryšiai, kiekvieno darbuotojo svarba ir vieta veiklos ir vidaus kontrolės procesuose. Organizacinė struktūra detalizuojama pareigybių sąraše, ir darbuotojų pareigybių aprašymuose.

15. Centro organizacinė struktūra priklauso nuo jos veiklos strategijos, planų, todėl ji yra dinamiška, kintama. Siekiant efektyvios centro veiklos turi būti vertinamas jos organizacinės struktūros tinkamumas ir esant poreikiui, daromas jos pakeitimas.

16. Centre sudarytos galimybės apie galimus trūkumus ir (ar) įtarimus, ypač susijusius su korupcija ir sukčiavimu, pranešti anonimiškai ir užtikrinama pranešėjo apsauga. Nustačius tam tikrus neatitikimus, pažeidimus, sukčiavimo ar korupcijos atvejus ir kitokius faktus, liudijančius apie vidaus kontrolės sistemos trūkumus ir kai tai nėra reglamentuota kituose vidiniuose teisės aktuose, Centro vadovo sprendimu gali būti atliekami konkretūs vertinimai ir patikrinimai.

IV SKYRIUS

RIZIKOS NUSTATYMAS IR JOS VALDYMAS

17. Rizikos valdymas – tai sisteminis procesas, kurio metu Centras identifikuoja ir įvertina sąlygas ir (ar) įvykius (rizikos veiksniai), galinčius turėti neigiamos įtakos Centro veiklai (įskaitant korupcijos riziką), priima ir įgyvendina sprendimus dėl neigiamos įtakos sumažinimo iki priimtino lygio, vykdo rizikos veiksmų priežiūrą.

18. Rizikos valdymo tikslas – efektyviausiu būdu pasiekti užsibrėžtus veiklos tikslus, reaguoti ir sumažinti veiklos pablogėjimo tikimybę, pagerinti Centro veiklą, teikti siūlymus dėl galimų veiklos pokyčių ateityje.

19. Rizikos valdymo procesas turi apimti visas centro veiklos sritis, padalinius, kuriuose nustatomi Centro veiklai reikšmingi rizikos veiksniai. Efektyvus rizikos valdymo procesas turi užtikrinti tiek teisėtą turto valdymą, tiek finansinių ataskaitų kokybę.

20. Rizikos valdymas turi būti organizuojamas pagal keturias pagrindines veiklos sritis:

20.1. strateginius tikslus – ilgus, vidutinės ar trumpos trukmės planavimo dokumentuose užsibrėžtas siekis, rodantis planuojamą pasiekti rezultatą per planavimo dokumento įgyvendinimo laikotarpį;

- 20.2. veiklos tikslus – efektyvus ir veiksmingas turimų išteklių panaudojimas;
- 20.3. atskaitomybės tikslus - vidaus ir išorinių atskaitų patikimumas;
- 20.4. atitikties tikslus – susiję su veiklos atitikimu teisės aktų reikalavimams, taip pat valstybinių priežiūros ir kontrolės institucijų bei geros praktikos reikalavimams.
- 21. Rizikos sritys, kurias reikėtų įvertinti siekiant užtikrinti tinkamą rizikų valdymą:
 - 21.1. Ankstesnio audito metu nustatyti faktai;
 - 21.2. rizikingiausios ir pažeidžiamiausios veiklos bei vidaus kontrolės sritys;
 - 21.3. kontrolės aplinka;
 - 21.4. veiklos kontrolės procedūrų sudėtingumas;
 - 21.5. struktūrų, sistemų ir procedūrų pasikeitimai;
 - 21.6. sprendimų priėmimas;
 - 21.7. personalo valdymas ir darbo laiko naudojimas;
 - 21.8. informacinių sistemų (technologijų) valdymas ir naudojimas;
 - 21.9. strateginių planų ir programų vykdymas;
 - 21.10. asignavimų valdymas, apskaita ir klaidų prevencija;
 - 21.11. turto valdymas ir atskaitomybė;
 - 21.12. ataskaitos ir atskaitomybė;
 - 21.13. viešieji pirkimai;
 - 21.14. sandorių ir įsipareigojimų vykdymas.
- 22. Centro vadovas privalo reaguoti į reikšmingą riziką, kurios pasireiškimo tikimybė yra didelė numatydamas priemones rizikai mažinti.

V SKYRIUS

VIDAUS KONTROLĖS ĮGYVENDINIMAS IR INFORMACIJOS TEIKIMAS

23. Centro vadovas, siekdamas strateginio planavimo dokumentuose įstaigai numatytų tikslų kuria veiksmingą vidaus kontrolę pagal vidaus kontrolės tikslus, laikydamasis vidaus kontrolės principų, apimdamas visus vidaus kontrolės elementus, atsižvelgdamas į centro veiklos ypatumus, šį Tvarkos aprašą, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymą ir (ar) Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymą, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymą, Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymą Nr. K-195 „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje“ bei kitus teisės aktus, kurie užtikrina jos įgyvendinimą bei tobulinimą. Vidaus kontrolė turi būti integruota į visą Centro veiklą.

24. Centro vadovas užtikrina, kad kiekvienais metais būtų atliekama vidaus kontrolės analizė apimanti visus vidaus kontrolės elementus, kurios metu būtų įvertinami Centro veiklos trūkumai, pokyčiai, atitiktis nustatytiems reikalavimams, vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų pateikta informacija, vidaus ir kitų auditų rezultatai ir numatomos vidaus kontrolės tobulinimo priemonės. Vidaus kontrolė Centro vertinama taip:

24.1. jeigu visos rizikos yra suvaldytos, metiniai tikslai pasiekti Centro vidaus kontrolės trūkumų nerasta, vidaus kontrolė vertinama „labai gerai“;

24.2. jeigu visa rizika yra nustatyta ir valdoma, bet yra vidaus kontrolės trūkumų, neturinčių neigiamos įtakos centro veiklos rezultatams, įstaigos vidaus kontrolė vertinama „gerai“;

24.3. jeigu visa rizika yra nustatyta, tačiau dėl netinkamo rizikos valdymo yra vidaus kontrolės sistemos trūkumų, įstaigos vidaus kontrolė yra vertinama „patenkinamai“;

24.4. tais atvejais kai nėra nustatytos rizikos valdymas ir yra tikimybė, kad tai gali turėti neigiamų pasekmių Centro veiklos rezultatams, vidaus kontrolė yra vertinama silpnai.

25. Centro vadovas atsako už tai, kad Savivaldybėje būtų laiku gaunama visa teisės aktuose nustatyta finansinė ir veiklos informacija, sudaroma tiksli, patikima biudžeto vykdymo ir finansinė atskaitomybė, programų vykdymo ir kitos atskaitos, taip pat įsivertinamas jų įgyvendinimas.

26. Centras teisės aktų nustatyta tvarka teikia informaciją apie tikslų įgyvendinimą taip pat nurodo priežastis lėmusias jų neįgyvendinimą Centrą kuruojančiam savivaldybės administracijos struktūriniam padaliniui.

27. Veiklos tikslų pasiekimas vertinamas kasmet, rengiant Savivaldybės trejų metų strateginio veiklos plano programų vykdymo einamaisiais metais ataskaitas. Taip pat Centro vadovas kasmet informaciją apie tikslų įgyvendinimą pateikia teisės aktų nustatyta tvarka metinėje centro veiklos ataskaitoje.

28. Centro vadovas kiekvienais metais iki sausio 20 dienos turi pateikti Savivaldybės administracijos Planavimo ir finansų valdymo skyriui Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 1K-195 1 punkte patvirtinto Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos aprašo 30 punkte nurodytą informaciją už praėjusius metus apie vidaus kontrolės įgyvendinimą Centre.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Už tvarkos aprašo nuostatų įgyvendinimą atsakingas yra Centro vadovas.

30. Kaip laikomasi Tvarkos aprašo nuostatų, kontroliuoja Savivaldybės administracijos struktūriniai padaliniai, kuruojantys Centrą.

31. Kaip Centre įgyvendinama vidaus kontrolė, vertina Savivaldybės administracijos Centralizuotas vidaus audito skyrius.

32. Tvarkos aprašas peržiūrimas ir atnaujinimas, kai pasikeičia ekonominės reguliavimo ir (ar) veiklos sąlygos.
